

4. Amíg kiépül a tényleges együttműködés a KGST-szervek és a Nemzetközi Tudományos és Műszaki Tájékoztatási Központ keretében, átmeneti intézkedésekkel hangolják össze az automatizálással kapcsolatos gyakorlati tevékenységet és kutatómunkát, tehát:

dolgozzák ki a KGST-országok közös, a munkamegosztás elvére épülő kutatási tervét (ennek tervezetét az egyes országok munkatervei alapján a Lenin Könyvtár automatizálási osztálya 1970. jun. 1-ig készítse el, s azt 1970 szeptemberében tárgyalják meg);

munkacsoportok, rendszeres tapasztalatcsere, információcsere formájában biztosítsák a különböző országok automatizálási szakértőinek együttműködését.

5. A Tudományos Könyvtárak Módszertani Központja (NDK) publikálja a kollokviumon elhangzott előadásokat; a résztvevők hassanak oda, hogy saját könyvtáruk fenntartó szerve elfogadja és végrehajtsa az ajánlásokat.

x külföldi hírek x külföldi hírek x külföldi hírek x

GÉPI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT (Zentralstelle für maschinelle Dokumentation, ZMD) létesült 1964-ben az NSZK-ban; a Központ 1969 augusztusában végleges, saját helyiséget kapott Frankfurt am Main-ban, s ezzel lehetősége nyílt szervezetének teljes kiépítésére. Eddigi legnagyobb teljesítménye a Német Bibliográfia automatizálása. A gyakorlati feladatok megoldásával együtt alapkutatásokat is végez az adatfeldolgozás és visszakeresés gépesítése, az indexelés automatizálása stb. terén. Jelenleg szervezési, programozási és gépezelési osztálya van (az utóbbi IBM 1460 típusú számítógéppel és egyéb korszerű berendezésekkel dolgozik); most építik ki a külön kutatási osztályt. Az összesen 52 dolgozó közül 18 a tudományos munkatárs és 15 az egyéb felsőfoku szakember. (Nachrichten für Dokumentation, 1969. 5. no.)

KÖNYVTÁRTECHNIKUSOK (library technical assistants) kétéves képzése folyik a Chicago City College keretében, a nyomasztó könyvtáros-hiány enyhítésére. 1967-ben indult meg ez a munka, s jelenlegi fejlettebb formájában az alábbi szakokra terjed ki: bevezetés a könyvtári munkafolyamatokba; audiovizuális munka; olvasószolgálat; gyarapítás; feldolgozás; könyvtári gyakorlat;

iskolai könyvtári munka. Valamennyi szak hallgatói megismerkednek a kommunikációs technikával; szociológiai képzésben is részesülnek. A Council on Library Technology már 80 olyan két évfolyamos (USA-beli és kanadai) főiskolát fog össze, amely szintén foglalkozik könyvtártechnikusok képzésével. (College and Research Libraries News, 1969. 8. no.)

A DEUTSCHE BIBLIOTHEK (Frankfurt am Main) létesítéséről szóló törvényt 1969. március 31-én fogadta el a Bundestag. A könyvtár az NSZK központi megőrző könyvtára, közvetlenül szövetségi intézmény. Az 1945. május 8. óta "Németországban" (vagyis az NSZK-ban és az NDK-ban) megjelent sajtótermékeket, az ugyanazon idő óta bárhol német nyelven megjelent, németről más nyelvre fordított vagy Németországról idegen nyelven megjelent műveket, valamint a német nyelvű emigránsok 1933-1945 között írott vagy kiadott műveit gyűjti és dolgozza fel bibliográfiailag. Külön zenei részlegét Nyugat-Berlinben állítják fel, Deutsches Musikarchiv néven. A törvény teljes szövegét közli a Dokumentation, Fachbibliothek, Werksbücherei (1969. 6. no.).

A tartalmi részek részletes ismertetésére első kísérletünk befejezése után azonnal sor kerül. Ebben majd részletesen beszámolunk a MARC II. rendszer alkalmazásában szerzett tapasztalatainkról, ismertetjük a teljes rendszert, valamint további terveinket, amelyek a kísérlet után már szilárdabb talajon nyugszanak.

x kulföldi hírek x kulföldi hírek x kulföldi hírek x

KATALOGIZÁLÁSI SZAKÉRTŐK tartottak nemzetközi értekezletet Koppenhágában 1969. aug. 22-24-én, az IFLA és a Council on Library Resources égisze alatt, A.H. Chaplin elnökletével. Elhatározták, hogy kommentárt dolgoztatnak ki a párizsi katalogizálási konferencia alapelveihez és megoldási javaslatokat az ott nyitva hagyott kérdések megoldásához. Elénk vita alakult ki arról, hogy a párizsi alapelvek csak a tudományos nagykönyvtárakra legyenek-e érvényesek; a jelenlevők túlnyomó többsége szerint minden könyvtártípusnak és nemzeti bibliográfiának egységes szabályokat kell követnie. Megtárgyalták M. Gorman (London) javaslatát a katalogizálási adatok sorrendjének nemzetközi szabványosítására; ez a sok országban már 1971-re tervezett átállás miatt rendkívül sürgős. Szóba került a Kongresszusi Könyvtár közös katalogizálási programja is; elhangzott az a javaslat, hogy a nemzeti bibliográfiák a szabványosított program alapján regisztrált nemzeti könyvtermésről a cédulákat vagy szalagokat küldjék meg a többi nemzeti bibliográfiának. Így minden országban az egész világirodalomra vonatkozó tájékoztató központot lehetne felállítani, amely pótolná a hiányzó világ bibliográfiát. (Biblos, 1969. 4. no.)

A FONOTÉKÁK NEMZETKÖZI SZÖVETSÉGE (International Association of Sound Archives) 1969. aug. 22-én, Amsterdamban tartotta első közgyűlését. 12 európai ország, az USA és Izrael zenei és prózai hangfelvételeket gyűjtő könyvtárainak, tudományos intézeteinek, rádióarchívumainak képviselői voltak jelen. A szervezet célja az információk, technikai berendezések és felvételek cseréjének előmozdítása. Egyik első nagy vállalkozása a nagy hangfelvétel-gyűjtemények feltérképezése és anyaguk felmérése, a Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetségének (International Association of Music Libraries) fonotéka-albizottságával együttműködve. (LC Information Bulletin, 1969. 37. no.)

RECON-TERV (Retrospective Conversion) elnevezésű kísérleti munkába fogott egy amerikai munkacsoport, a Kongresszusi Könyvtár és a Council on Library Resources támogatásával: nyomtatott katalóguscédulák adatait teszik át ("konvertálják") MARC II. - vagyis gépi olvasásu - formára. A munka első tanulságairól beszámolót adtak ki: Study of the feasibility of a National Bibliographic Service (Washington, LC, 1969.). (LC Information Bulletin 1969. 34. és 39. no.)

Különbséget kellene tenni a szétszaggató szolgáltatások és a visszakereső rendszerek között is tekintetben, hogy hogyan viszonylanak az ETO-hoz, illetve más rendszerekhez. Itt valóban érvényesül az az előny, amit egy rendszer nemzetközisége jelent. A tájékoztatás korszerű szemléletében azonban a végcél mindig a visszakeresés biztosítása. A gépesi-

tési koncepció középpontjában a visszakereső tevékenység áll.

Végül megjegyezném, hogy Babiczky Bélá vitacikkében sajnálatosan csak ellenvéleményt találtam, de javaslatot nem arra nézve, hogy ő hogyan gondolja megoldani a könyvtárak felzárkózását a népgazdaság és a kutatás követelményeihez.

HORVÁTH Tibor

Magának a tanulmánynak a vitáját ezzel lezártnak tekintjük. Természetesen szükségesnek és kívánatosnak tartjuk a könyvtárgépesítéssel kapcsolatos kérdések további érdemi tisztázását, lapunk hasábjain is. - A szerk.

x külföldi hírek x külföldi hírek x külföldi hírek :x

A STANDARD BOOK NUMBER (egységes könyvszámozás) - lásd Domanovszky Ákos cikkét lapunk 1969. évi 2/3. számában - nemzetközi szabvány lett. Az ISO dokumentációs tagozata (ISO-TC 46) 1969 októberében, Stockholmban tartott teljes ülésének határozata értelmében az SBN-ből ISBN (International SBN) lesz: eddigi 9 számjegye elé még egy kerül, s az első egy vagy két számjegy jelöli a kiadó országot vagy országcsoportot. Nagy-Britannia, az USA, Kanada és Ausztrália például együttesen a 0 számjegyet kapja csoportjelzetként, hogy a náluk már kiosztott könyvszámokban a számjegyek összege ne változzék. Nemzetközi iroda fogja meghatározni az egyes országcsoportok jelzetszámát, s mindegyik csoport külön csoportirodát szervez a kiadók jelzetszámainak meghatározására. Az ülésen 14 ország (köztük hazánk) képviselője vett részt; azóta újabb 9 ország (köztük a Szovjetunió) közölte írásban, hogy csatlakozik a határozathoz. (The Bookseller, 3335. no.)

A NEMZETKÖZI KÖNYVFORGALOM kérdésével foglalkozott az a megbeszélés, amelyre 1969. június 4-5-én jött össze az UNESCO meghívására néhány jelentős nemzetközi szervezet (többek között az IFLA és a FID) képviselője. Megállapították, hogy sok országban nagy a könyvhiány, s ez a közoktatási és műszaki fejlesztési programok végrehajtását is akadályozza. A helyi könyvtermelés fejlesztése mellett a könyvimportot is meg kellene könnyíteni. Ki kellene például terjeszteni az UNESCO égisze alatt már korábban létrejött egyezmény alkalmazását, mentesítve a vám és egyéb illeték alól az importált könyveket. Azt is javasolták a résztvevők, hogy az Unesco a posta és a légi közlekedés nemzetközi szerveinél igyekezzék elérni a könyvek szállítási díjainak csökkentését, mivel a szállítás jelenleg lényegesen növeli a könyv árát. (Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, 1969. 6. no.)